Tři roky po podpisu dohody s Polskem lidé stále nevědí, kudy do dolu Turów odtéká voda z Česka

2.2.2025 - Markéta Bočková | Frank Bold

Společná tisková zpráva Frank Bold a Sousedského spolku Uhelná

Ani po třech letech od podpisu dohody mezi Českou republikou a Polskem o řešení dopadů těžby v dole Turów není jisté, jak dobře a zda vůbec funguje podzemní bariéra, která má zabránit odtékání vody z českého území. Dohodu oba státy uzavřely 3. února 2022, její zásadní část se týká právě ochrany podzemní vody na českém území. Klíčová data z vrtů sice Polsko poskytlo Ministerstvu životního prostředí, ale zároveň mu zakázalo je dál šířit. Diskuze o zveřejnění informací proto pokračuje u soudu, který řeší správní žalobu expertní skupiny Frank Bold. Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) zase na základě podnětu Sousedského spolku Uhelná prověřuje možnou ekologickou újmu způsobenou těžbou.

Dohoda mezi Českem a Polskem měla přispět k řešení dlouhotrvajícího sporu o zmírnění negativních dopadů těžby v polském hnědouhelném dole na obyvatele a krajinu na české straně hranice. Situaci ale v řadě ohledů zkomplikovala. Především se nenaplnila očekávání, že díky dohodě budou mít místní obyvatelé k dispozici relevantní data o podzemní vodě v okolí dolu.

Dostupná jsou pouze měření z vrtů nejblíž bariéře. Monitoring podzemní vody ve vzdálenějších a hlubších vrtech a dokonce i jejich umístění označila těžařská společnost PGE za obchodní tajemství a zveřejnění těchto informací se brání.

„Už roky se snažíme, aby lidé v Česku měli kompletní a spolehlivá data o stavu podzemní vody. Bez nich není možné říct, jak důl ovlivňuje životní prostředí na české straně hranice. Dohoda zavazuje Polsko ke zveřejnění informací z konkrétních vrtů v těsné blízkosti bariéry. O tom, zda voda neodtéká kolem bariéry nebo pod ní, ale už informace chybí. Proto jsme kvůli zveřejnění dat loni podali žalobu na Ministerstvo životního prostředí. Soud ale zatím nerozhodl,“ shrnula **právnička expertní skupiny Frank Bold Laura Otýpková**.

Za obchodní tajemství označuje polská strana také nový hydrogeologický model, který mapuje pohyb vody v okolí dolu. Povinnost PGE předložit nový hydrogeologický model do konce června 2024 sice mezivládní dohoda neupravuje, ale vyplývá z polského environmentálního povolení (EIA).

Podle dostupných informací nechá Ministerstvo životního prostředí model prozkoumat odborníky, včetně nezávislých expertů jako je **hydrogeolog Adam Říčka** z Ústavu geologických věd Masarykovy univerzity. Ten klíčový význam hydrogeologického modelu a dat ze všech vrtů potvrzuje: *„Hladiny v těsné blízkosti české – takzvané nátokové – strany podzemní stěny stoupají. Pro místní obyvatele by však byl důležitý spíš vývoj hladin v hlubším kolektoru dál na českém území, ideálně v delší časové řadě. Z toho by bylo možné dovodit, zda je nadále ohrožen zdroj pitné vody v Uhelné. Taková data bohužel k dispozici nejsou.*"

Zatím bez výsledku je i šetření České inspekce životního prostředí kvůli možné ekologické újmě, které inicioval Sousedský spolek Uhelná. Česká inspekce životního prostředí od těžařské společnosti PGE dosud nedostala platná povolení k odběru vody z dolu ani povolení týkající se životního prostředí vydaná polskými úřady. Dokumenty si ČIŽP vyžádala už na podzim.

„Paradoxní je, že na oficiální výzvu inspekce těžařská společnost ani po několika měsících nereagovala, ale zároveň nedávno sama iniciativně poslala soudu vyjádření ke správní žalobě Frank Bold týkající se zveřejňování informací. Přitom v tomto případě ani není účastníkem řízení. Je tedy jasné, že PGE dění v Česku sleduje. Zároveň to vypadá, že je aktivní pouze tehdy, když se jí to hodí," uvedla právnička expertní skupiny Frank Bold **Laura Otýpková**, která se dění kolem dolu Turów dlouhodobě věnuje.

Každodenní život lidí v českých obcích na dohled od dolu, který rozlohou 28 kilometrů čtverečních odpovídá velikosti 3.921 fotbalových hřišť, se po uzavření dohody zlepšil jen částečně. Přestože formálně polská strana řadu bodů z dohody plní, například dokončila stavbu protihlukového valu, zkušenosti místních jsou rozpačité: *„Val je příliš malý a je osázený jen pár desítek centimetrů vysokými sazenicemi. Ty ale jako protihluková bariéra zafungují až za dvacet nebo třicet let. Zároveň na polské straně pokáceli už vzrostlé stromy. Probíhající skrývku vidíme a slyšíme z první ruky: sotva znatelný val situaci nijak nemění, hluk je nejhorší za poslední roky a reflektory z rypadel svítí lidem v první řadě domů přímo do oken,"* popsal potíže místních **Milan Starec, obyvatel Uhelné a člen Sousedského spolku Uhelná**.

Hluk a světelný smog mnohé lidi z okolí dolu trápí podle Milana Starce víc než aktuálně méně viditelný úbytek podzemní vody. *„Kvůli chybějícím datům ale nevíme, zda nám náhodu v našem zdroji v Uhelné nedojde voda dřív, než Liberecký kraj stihne dostavět přivaděč z Liberce. Hotový má být až za dva roky, pokud do té doby kvůli odtékání vody z Česka do dolu o vodu přijdeme, budeme v kritické situaci,"* uzavřel Starec, který za nápravu problémů způsobených těžbou jménem místních bojuje už řadu let.

https://frankbold.org/pro-media/tiskova-zprava/tri-roky-po-podpisu-dohody-s-polskem-lide-stale-nevedi-kudy-do-dolu-turow-odteka-voda-z-ceska